

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет психології
Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НАЗВА ДИСЦИПЛІНИ:
Релігієзнавство

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Історія)»
Спеціальність 014 (за предметними спеціальностями)
Спеціалізація 014.03 Історія
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
філософії, соціології та
релігієзнавства
Протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Релігієзнавство
Викладач (-і)	Білоус Світлана Іванівна
Контактний телефон викладача	59-60-15 (кафедра філософії, соціології та релігієзнавства)
E-mail викладача	svitlana.bilous@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний / заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/1278
Консультації	День семінару
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни релігієзнавство є релігія як багатогранний феномен, який так чи інакше відіграє певну роль в житті людини і суспільства.</p> <p>Актуальність вивчення релігієзнавства очевидна: формування і розвиток у студентської молоді релігієзнавчого світогляду, релігієзнавчих компетентностей; примноження знань; розвиток навичок і позитивного особистісного відношення до представників різних світоглядів в умовах багато-релігійного й поліконфесійного суспільства та широкого спектру світоглядних установок.</p> <p>Релігієзнавство як навчальна дисципліна відповідає на багато цікавих запитань про релігійно-культурні особливості тієї чи іншої держави, суспільства, сприяє збагаченню духовності особистості, ціннісних переконань.</p> <p>Релігієзнавство вивчається у ВНЗ України ще з 90-х років ХХ століття, опираючись на численні наукові здобутки українських та зарубіжних дослідників.</p> <p>На сучасному етапі релігієзнавство як навчальна дисципліна носить факультативний вимір, тобто йде за вибором студентів. Водночас, активне сприйняття матеріалу не залишає студентів байдужими до предмету і сприяє збагаченню знань, світогляду, набуття позитивних емоцій від навчального матеріалу, що збагачує особистість.</p> <p>Даний навчально-методичний комплекс призначений насамперед для того, щоб допомогти студентам отримати необхідний інформаційний і довідковий матеріал, закріпити набуті знання та навички. Він містить програму курсу, плани семінарських занять, тестові завдання, термінологічний словник, контрольні запитання та завдання для самостійної роботи студентів, які можуть бути корисними під час вивчення дисципліни в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни є формування цілісних системних знань про релігію як духовно-культурний феномен, що має вплив на людину і різні сфери життєдіяльності суспільства.</p> <p><u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни є:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Диференціація основних релігієзнавчих понять: світогляд, духовність, релігія, 	

вільнодумство, атеїзм тощо.

2. Роль релігії як духовного феномена в житті людини.
3. Вивчення релігії як організаційної структури
4. Вивчення впливу релігії на різні сфери життєдіяльності суспільства. Роль релігії в українській культурі, історії, науці.

4. Програмні компетентності та результати навчання

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що потребують інтеграції знань і прийняття рішень у практиці викладання історії і суспільствознавчих предметів у навчальних закладах середньої освіти та у процесі навчання за спеціальністю, що передбачає застосування теорій та методів професійно спрямованих наук і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній (базовій) середній школі.

ЗК 1. Здатність письмово й усно спілкуватися (комунікувати) українською – державною мовою; здатність реагувати мовними засобами на повний спектр соціальних і культурних явищ – у навчанні і на практиці.

ФК 7. Здатність застосовувати знання, уміння і навички із дисциплін фундаментальної і професійної підготовки у практичній діяльності – у навчанні історії і правознавства, організації навчально-виховного процесу, розробці навчально-методичного забезпечення дисциплін.

ФК 13. Здатність до оволодіння базовими знаннями української та світової культури в контексті готовності студентів до спілкування у мультикультурному середовищі на основі толерантності, діалогу і співробітництва.

ПРН 17. Знати культурну спадщину українського народу в контексті світової культури, поважати різноманіття та мультикультурність світу; керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва.

ПРН 18. Оцінювати, пояснювати та аналізувати суспільні явища, процеси і тенденції в Україні та світі, освітні проблеми, пропонувати способи їх розв'язання, що дозволить в умовах неповної (недостатньої) інформації інтегрувати знання для розв'язання власних та суспільних проблем.

ПРН 19. Здатність діяти на основі сформованих ціннісних орієнтирів; з повагою і розумінням ставитися до інших світоглядних позицій, усвідомлювати рівні можливості кожного члена суспільства та педагогічного й учнівського колективів, враховувати гендерний підхід, формувати історичну і політичну культуру, національну пам'ять, проводити громадянсько-

патріотичне виховання.				
5. Організація навчання				
Обсяг навчальної дисципліни				
лекції	12			
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18			
самостійна робота	60			
Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий	
4	014 Середня освіта (Історія)	2	вибірковий	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		кількість год.		
		лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Релігієзнавство як наука. Релігія - духовний феномен і предмет дослідження релігієзнавства. Релігія в житті людини і суспільства.		2	2	5
Тема 2. Політеїстичні та монотеїстичні національні релігії. Юдаїзм – національна монотеїстична релігія.		2	4	5
Тема 3. Буддизм – світова релігія: особливості віровчення й обряду.		2	2	5
Тема 4. Християнство – світова релігія: особливості віровчення й обряду.		2	2	5
Тема 5. Напрями християнства. Православ'я і католицизм. Протестантизм.		2	4	10
Тема 6. Іслам – світова релігія: особливості віровчення й обряду.		2	2	10
Тема 7. Актуальні релігієзнавчі питання в умовах сучасності			2	20
ЗАГ:		12	18	
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Поточні оцінки в електронному журналі виставляються в шкалі 100 б.</p> <p>Максимальна кількість балів (вага) за роботу студентів протягом семестру під час таких форм роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • семінарські заняття – 40 балів. • тестові відповіді – 40 балів • контрольна робота– 10 балів • контроль самостійної роботи студентів 10 балів. <p>Разом, максимальна кількість балів за навчальну активність студентів</p>			

	<p>протягом семестру – 100 балів.</p> <p>При виставленні підсумкової форми контролю (мінімум 50 балів, максимум 100 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали), отримані на поточному усному й тестовому опитуванні, а також при виконання контрольної роботи й самостійної роботи студентів.</p> <p>Студент, який не набрав мінімальних 50 залікових балів (з можливих 100 балів) за відомістю №1, користується повторним правом на складання заліку за відомістю №2. Третя спроба за відомістю №3 передбачає обов'язкове комп'ютерне тестування.</p>
Вимоги до письмових робіт	<p>Письмові роботи (реферат, есе, презентація) виконуються в рукописному або ж в електронному вигляді. Обсяг довільний, водночас із розкриттям змісту досліджуваної теми, питання.</p> <p>Письмові роботи зазвичай готуються як підготовка до заняття.</p>
Семінарські заняття	<p>Контрольна робота - у тестовому форматі в системі d-learn. Тематика контрольної роботи – «Національні і світові релігії».</p> <p>На семінарських заняттях відбувається поточне опитування щодо засвоєного матеріалу, розкриття навчально-пізнавального потенціалу студентів, актуалізація релігієзнавчих зацікавлень.</p> <p>Виконання тестових завдань дозволяється як аудиторне, так і онлайн.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Допуск до поточного контролю – відсутність пропусків без поважної причини, або ж відсутність невідпрацьованих пропусків.</p> <p>Допуск до складання контролю за талоном 2 – не менше ніж 26 б.</p> <p>Зараховано – 50 балів (мінімум), 100 балів (максимум).</p>
Підсумковий контроль	залік

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність.

- Повага до всіх учасників освітнього процесу;
- Сприйняття й толерантність до представників різних світоглядів;
- Забороняється плагіат у підготовці і представленні робіт.

Пропуски занять (відпрацювання).

Відпрацювання пропущених занять через опрацювання матеріалів лекцій, рекомендованої літератури

Виконання завдання пізніше встановленого терміну. Дозволяється, але у зв'язку з поважної

причини, підтвердженої документально.

- **Невідповідна поведінка під час заняття.** забороняється зневага до когось з учасників освітнього процесу;
- забороняється некоректні вислови, агресивні прояви поведінки

Можливість додаткових балів: участь у студентських конференціях з дисципліни: 10 б.

8. Рекомендована література

Методичне забезпечення

1. Білоус С. І., Новосад М. Г. Програма й методичні рекомендації з релігієзнавства для студентів усіх спеціальностей ОКР «Бакалавр» [Електронний ресурс] / Світлана Білоус, Марія Новосад. – Івано-Франківськ, 2022. – 41 с.

Рекомендована література

Основна

1. Барабаш О. В., Качурова С. В., Титов В. Д. Релігієзнавство. Підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів / За ред. проф. В. Д. Титова. — Х., 2004. — 272 с. / Режим доступу: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI_2009/Religa_2004.pdf

2. Кучера Т. М. Релігієзнавство [Електронний ресурс] : навчальний посібник / Т. М. Кучера — К. : КНЕУ, 2016. — 95 с. // <https://core.ac.uk/download/pdf/197270159.pdf>

Закон України про свободу совісті та релігійні організації № 987-ХІІ / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987-12#Text>

3. Опанасюк В. В. Історія світових релігій. Формування догматики та культури : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – Суми: СумДУ, 2013. – 110 с. // https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/30587/3/History_of_religions.pdf;jsessionid=1E5802B700C31EADD02CE2699DBC34D

DD02CE2699DBC34D

4. Релігієзнавство: Навчально-методичний посібник / Н. І. Гончарова. — Одеса, 2017.

— 116 с. // Режим доступу: <http://dspace.oduvs.edu.ua/bitstream/123456789/672/1/Honcharova%20Religious%20studies.pdf>

5. Стоцький Я. В. Релігієзнавчий словник і хронологія найважливіших дат з історії

релігій до курсу «Релігієзнавство». – Тернопіль, 2011. – 56 с. / Режим доступу:

<http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/20566/1/slovnyk.pdf>

Додаткова

1. Біблія. Переклад о. Івана (Хоменка) (коментар проф. Д. Степовика) // Доступно: http://ukrbible.at.ua/load/zavantazhiti_ukrajinsku_bibliju/skachaty_ukrajinsku_bibliju/biblija_pereklad_o_ivana_khomenka_pdf_djvu_doc_htm/7-1-0-174
2. Баптизм // Велика українська енциклопедія. Доступно: <https://vue.gov.ua/%D0%91%D0%B0%D0%BF%D1%82%D0%B8%D0%B7%D0%BC>
3. Головащенко С. Історія християнства. К., 1999. – 352 с.
4. Ігнат'єва О. С. Англiканство // Велика українська енциклопедія. Доступно: <https://vue.gov.ua/%D0%90%D0%BD%D0%B3%D0%BB%D1%96%D0%BA%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE>
5. Катехизм Католицької Церкви. [Б. м.] : Синод Української Греко-Католицької Церкви, 2002. 772 с.
6. Латигіна Н.А. Іслам: шлях крізь століття : монографія / Н.А. Латигіна. – Київ, 2016. – 360 с.
7. Лубський В.І. Іслам: історія і сучасність. Навчально-методичний посібник. К., 2014. – 632 с.
8. Луцюк М.В. Юдаїзм. Доступно: <https://vue.gov.ua/%D0%AE%D0%B4%D0%B0%D1%97%D0%B7%D0%BC>
9. Мельник В. М. Свята божественна літургія у розумінні мирянина. – К. 2015. – 276 с.
10. Предко О.І. Адвентизм // Велика українська енциклопедія. Доступно: <https://vue.gov.ua/%D0%90%D0%B4%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8%D0%B7%D0%BC>
11. Присухін С. І. Лютер, Мартін // Велика українська енциклопедія. Доступно: <https://vue.gov.ua/%D0%9B%D1%8E%D1%82%D0%B5%D1%80,%D0%9C%D0%B0%D1%80%D1%82%D1%96%D0%BD>

12. Титаренко В.В. Арістова А.В. Буддизм // Доступно: <https://vue.gov.ua/%D0%91%D1%83%D0%B4%D0%B4%D0%B8%D0%B7%D0%BC>
13. Християнська сакральна традиція: історія і сьогодення. Матеріали Міжнародної наукової конференції, м. Львів, 6-7 грудня 2013 р. - Львів, 2013. - 262 с.
14. Христокін Г.В. Православ'я / Доступно: https://vue.gov.ua/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D1%81%D0%BB%D0%B0%D0%B2%27%D1%8F#.D0.9E.D1.80.D0.B3.D0.B0.D0.BD.D1.96.D0.B7.D0.B0.D1.86.D1.96.D0.B9.D0.BD.D0.B0_.D1.81.D1.82.D1.80.D1.83.D0.BA.D
15. Шевченко В. М. Словник-довідник з релігієзнавства. – К. : Наук. думка, 2004.
16. Якубович М. Я. Іслам в Україні: історія і сучасність / Михайло Якубович. — Вінниця, 2016. — 264 с.
17. Ямпольська Л. М. Іслам і сучасний світ: Навчально-методичний посібник для студентів історичного факультету / Л. М. Ямпольська. – Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2017. – 190 с.
18. Яроцький П.Л. , Присухін С.І., Арістова А.В. Католицька церква / Доступно: https://vue.gov.ua/%D0%9A%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D1%86%D0%B5%D1%80%D0%BA%D0%B2%D0%B0#.D0.86.D1.81.D1.82.D0.BE.D1.80.D0.B8.D1.87.D0.BD.D0.B0_.D0.B4.D0.BE.D0.B2.D1.96.D0.B4.D0.BA.D0.B0
19. Яроцький П.Л. Кальвінізм // Велика українська енциклопедія. Доступно: <https://vue.gov.ua/%D0%9A%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%B2%D1%96%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%BC>

Інформаційні ресурси

1. Релігійно-інформаційна служба України // <https://risu.ua/>
2. Українська релігієзнавча енциклопедія // <https://ure-online.info/encyclopedia/ukrayinska-asotsiatsiya-religiyeznavsiv-uar/>
3. Українська асоціація релігієзнавців // <https://ukreligieznastvo.wordpress.com/uar/>
4. Українське релігієзнавство. Науковий журнал. // Доступно: <https://uars.info/index.php/uars>
5. Релігійна свобода. Науковий журнал. // Доступно: <https://uars.info/index.php/rs>